

Sygn. akt VII Ga 51/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Malinowski

Sędziowie: SO Alicja Dubij

SR del. Beata Gnatowska

Protokolant: Piotr Jacek Sochacki

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2016 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **L. O.**

przeciwko **Firmie Usługowo-Handlowej (...) spółka jawna w B.**

o zapłatę

na skutek apelacji **pozwanej**

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 25 listopada 2015 roku, sygn. akt VIII GC 1502/15

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- a) w pkt. I w ten sposób, że oddała powództwo o zapłatę kwoty 4410,50 zł wraz z odsetkami,
 - b) w pkt. III w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,
2. Zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 521 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

UZASADNIENIE

Powód L. O. w pozwie skierowanym przeciwko Firmie Usługowo- Handlowej (...) spółce jawnej w B. wniósł o zasądzenie kwoty 4.411,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu tytułem odszkodowania za nienależyte wykonane zobowiązania przez pozwanego.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2015 roku, wydanym w sprawie VIII GC 1502/15, Sąd Rejonowy w Białymstoku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.410,50 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 18 maja 2015 roku do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Z ustaleń tego Sądu wynikało, iż powód zawarł z pozwanym umowę o roboty budowlane, w ramach której zlecił pozwanemu wykonanie tynków cementowo-wapiennych razem z materiałem na budynku hali w K. w ilości ok. 3.250

m², wykonanie posadzki razem z materiałem (szlichta gr. 5 cm, styropian 10 cm, izolacja z folii) w ilości ok. 500 m² oraz wykonanie posadzki razem z materiałem (szlichta betonowa 5 cm, styropian 3 cm, izolacja z folii) w ilości ok. 500 m². Strony ustaliły wynagrodzenie wg zaakceptowanego przez pozwanego obmiaru za wykonanie przedmiotu umowy w stawce odpowiednio: 22,80 zł/m² netto, 46,50 zł/m² netto, 30,50 zł/m² netto. Termin rozpoczęcia robót określono na 15 lutego 2012 r., zakończenia natomiast na 30 kwietnia 2012 r., przy czym zakończenie tynków cementowo-wapiennych miało nastąpić 30 marca 2012 r. Za opóźnienie w wykonaniu określonego w umowie przedmiotu odbioru przewidziano karę umowną w wysokości 0,1% wynagrodzenia umownego za każdy dzień opóźnienia, podobnie w przypadku opóźnienia w usunięciu wad stwierdzonych przy odbiorze. Za wykonane prace pozwany wystawił powodowi cztery faktury VAT: nr (...) z 29 lutego 2012 r. na kwotę 44.870,40 zł brutto, nr (...) z 30 marca 2012 r. na kwotę 28.044 zł brutto, nr (...) z 30 kwietnia 2012 r. na kwotę 45.761,90 zł brutto oraz nr (...) z 27 marca 2013 r. na kwotę 18.228,60 zł brutto. Jedynie faktura VAT nr (...) na kwotę 18.228,60 zł brutto nie została przez L. O. opłacona. Wobec braku zapłaty pozwany w dniu 01.07.2013 r. złożył pozew o zapłatę kwoty 18.228,60 zł wynikającej z nieopłaconej przez powoda FV nr (...) z 27 marca 2013 r. (sygn. akt VIII GC 844/13). W toku postępowania sądowego Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa który stwierdził ostatecznie, iż to pozwany poniósł szkodę i ustalił jej wysokość szkody na kwotę 22.639,10 zł brutto. Z tego powodu wyrokiem z dnia 15 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku, w sprawie o sygn. akt VIII GC 844/14, oddalił powództwo pozwanego. Następnie strony dokonały wzajemnych potrąceń wierzytelności do kwoty 18.228,60 zł. W dalszym ciągu pozostała nieopłacona przez pozwanego kwota 4.410,50 zł jako różnica wynikająca z poniesionej przez powoda szkody a dokonanych przez strony wzajemnych potrąceń wierzytelności.

Mając powyższe ustalenia faktyczne na uwadze oraz treść art. 365 kpc Sąd Rejonowy stwierdził, iż wyrokiem z dnia 15 marca 2015 roku, wydanym w sprawie VIII GC 844/14, prawomocnie zostały ustalone kwestie zarówno nienależytego wykonania przez pozwanego zobowiązania wobec powoda, jak też wysokości odszkodowania przysługującego powodowi. Oznaczało to w jego ocenie, że wzajemne wierzytelności stron uległy umorzeniu do kwoty 18.228,60 zł, co oznacza, że umorzeniu nie uległa nadwyżka, tj. kwota 4.410,50 zł, której powód domaga się w tym procesie.

Sąd I instancji nie uwzględnił zarzutu pozwanego odnośnie przedawnienia roszczenia powoda podkreślając, że w sprawie VIII GC 844/13 doszło do przerwania biegu przedawnienia, nawet gdyby uznać jako początkową datę wymagalności dzień 30 marca 2012 roku.

Reasumując, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd uznał zasadność żądania pozwu na mocy art. 647 kc w zw. z art. 471 kc, a także art. 498 kc.

Sąd Rejonowy oddalił powództwo w części dotyczącej kwoty 0,50 zł jako przewyższającej wysokość wyrządzonej powodowi szkody.

Odsetki za opóźnienie w zapłacie zostały zasądzone przez Sąd zgodnie z żądaniem powoda, zważywszy, że w wezwaniu do zapłaty z dnia 05.05.2015 r. powód określił pozwanemu siedmiodniowy termin do spełnienia świadczenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany. Zaskarżył go w pkt. I i III i zarzucił mu:

- sprzeczność ustaleń faktycznych Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym polegającym na ustaleniu, iż powód w sprawie sygn. akt VIII GC 844/13 zgłosił zarzut potrącenia na całą kwotę odszkodowania w sytuacji gdy tymczasem powód w tym postępowaniu zgłosił zarzut potrącenia jedynie do kwoty 18.228,60 zł,

- naruszenie prawa materialnego, art. 118 kc poprzez uznanie, że roszczenie powoda nie przedawniło się,

- naruszenie prawa materialnego, art. 123 kc poprzez uznanie, że powód zgłaszając zarzut potrącenia do kwoty 18.228,60 zł w procesie wytoczonym przez pozwanego pod sygn. akt VIII GC 844/13 przerwał również bieg przedawnienia co do pozostałej po potrąceniu kwoty odszkodowania ustalonej w tej sprawie,

- naruszenie prawa materialnego, art. 471 kc poprzez uwzględnienie odszkodowania w kwocie brutto, a nie netto w przypadku powoda będącego podatnikiem VAT,

- naruszenie przepisów postępowania, art. 328 kpc poprzez brak wskazania przyczyn, dla których Sąd I instancji nie uwzględnił zarzutów pozwanego dotyczących wysokości odszkodowania w kwocie brutto, a nie netto w przypadku powoda, będącego podatnikiem VAT,

- naruszenie przepisów postępowania- art. 227 kpc w zw. z art. 233 kpc oraz art. 365 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, co doprowadziło do uwzględnienia odszkodowania w kwocie brutto, pomimo, że powód był podatnikiem VAT i przysługiwała mu możliwość odliczenia podatku VAT.

Mając na uwadze powyższe wniósł o uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja była uzasadniona.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy były prawidłowe i Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne, jednakże ich ocena prawna nie znalazła już pełnej aprobaty.

Najdalej idącym zarzutem apelacji był zarzut dotyczący nieuwzględnienia przedawnienia roszczenia objętego pozwem, albowiem konsekwencją uznania jego zasadności powinno być oddalenie powództwa w sprawie. Z tych też powodów Sąd Okręgowy obowiązany był przeanalizować go w pierwszej kolejności.

Na wstępie należy zaznaczyć, że powód swoje roszczenie wywodził z treści art. 471 kc. Jego roszczenie jest więc roszczeniem bezterminowym, do którego znajduje zastosowanie art. 455 kc, stanowiący że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 czerwca 2015 roku, I ACa 225/14, LEX nr 1793893). W wyniku takiego wezwania dochodzi do przekształcenia zobowiązania bezterminowego w zobowiązanie terminowe.

Należy jednak pamiętać, że z art. 120 § 1 zd. 2 kc wynika, że jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Ratio legis takiego rozwiązania polega na zapobieżeniu sytuacji, w której uprawniony bezpodstawnie zwlekałby z uruchomieniem biegu przedawnienia, utrzymując dłużnika w przedłużającym się stanie niepewności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 1995 roku, II CRN 156/95, Lexis Nexis nr 313984).

W przypadku zobowiązań bezterminowych termin spełnienia świadczenia nadchodzi zatem z momentem wezwania (art. 455 kc). Gdy zaś wezwanie nie następuje, dochodzi do swoistego "wymuszenia" początku wymagalności na zasadach określonych w art. 120 § 1 zd. 2 kc (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2014 roku, V CSK 421/13, LEX nr 1504855).

Ten najwcześniejszy termin o którym mowa w art. 120 § 1 zd. 2 kc w przypadku roszczenia opartego na treści art. 471 kc to moment, w którym zrealizują się wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 471

kc, a zatem ze stanu bezprawności kontraktowej wyniknie dla wierzyciela szkoda, pozostająca z nim w związku przyczynowym. Już wówczas wierzyciel przez wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia odszkodowawczego może spowodować wymagalność powstałego na jego rzecz roszczenia. Dłużnik powinien to świadczenie spełnić po upływie odpowiedniego czasu, ustalonego zgodnie z kryterium "niezwłoczności" z art. 455 kc (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 roku, III CZP 72/13, LEX nr 1391775).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt tej sprawy zasadnym było ustalenie najwcześniejszego możliwego terminu w którym powód mógł zażądać od pozwanego naprawienia szkody związanej z nienależytym wykonaniem przez niego umowy o roboty budowlane.

Z akt sprawy VIII GC 844/13 wynika, co zresztą nie było przez strony kwestionowane, że zakończenie prac tynkarskich, zgodnie z zawartą pomiędzy stronami umową miało nastąpić do dnia 30 marca 2012 roku. W każdym ze sporządzonych przez strony protokołów odbioru, tj. protokole z dnia 29 lutego 2012 roku, z dnia 30 marca 2012 roku i 30 kwietnia 2012 znajduje się adnotacja o złej jakości wykonanych tynków. W swoich zeznaniach złożonych na rozprawie w sprawie VIII GC 844/13 pozwany, a powód w tej sprawie podał, iż wady tynków zostały stwierdzone w maju 2012 roku. Twierdził, że zgłaszał zastrzeżenia co do jakości wykonanych tynków, jednakże tynkarze zeszli z budowy w czerwcu 2012 roku stwierdzając, że nie będą ich naprawiać (k. 355 akt VIII GC 844/13). Z oświadczeń pozwanego złożonych w sprawie VIII GC 844/13 wynika też, iż 10 czerwca 2012 roku wezwał on ostatecznie powoda do usunięcia nieprawidłowości wykonanych tynków w terminie 14 dni pod rygorem zlecenia naprawy innej firmie. Z uwagi na fakt, że wezwanie pozostało bez odpowiedzi 25 czerwca 2012 roku usunięciem wad prac tynkarskich wykonanych przez pozwanego w tej sprawie na zlecenie powoda zajął się K. D..

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że ziszczenie się przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego z art. 471 kc nastąpiło na pewno już w chwili ostatecznego wezwania go do naprawienia wad prac tynkarskich, tj. 10 czerwca 2012 roku. Nawet więc jeżeli powód liczył na ich naprawienie w wyznaczonym terminie to wraz z rozpoczęciem naprawy wad przez inny podmiot- K. D., tj. 25 czerwca 2012 roku nastąpił najwcześniejszy możliwy termin w rozumieniu art. 120 § 1 zd. 2 kc, w którym powód mógł zażądać od pozwanego zapłaty odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy. Nawet zakładając udzielenie przez powoda pozwanemu 14 dniowego terminu na spełnienie tego świadczenia to termin wymagalności roszczenia dochodzonego pozewem rozpoczął swój bieg 11 lipca 2012 roku. Biorąc zatem pod uwagę okoliczność, że obie strony są przedsiębiorcami, to zgodnie z treścią art. 118 kc, termin przedawnienia żądania pozwu zakończył swój bieg 11 lipca 2015 roku.

Skoro zatem pozew w tej sprawie został wniesiony w dniu 20 lipca 2015 roku roszczenie ujęte w pozwie należało potraktować jako **przedawnione**.

Sąd Okręgowy nie przychylił się przy tym do stanowiska powoda, że wraz ze zgłoszeniem zarzutu potrącenia w sprawie VIII GC 844/13 na kwotę 26.322,00 zł z tytułu odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia dochodzonego w tej sprawie.

W tym miejscu godzi się zauważyć, że orzecznictwo pozostawało niejednolite co do tego, czy zgłoszenie zarzutu potrącenia w ogóle przerywa bieg przedawnienia roszczenia. W wyrokach z dnia 22 czerwca 1973 roku (I CR 283/73, LEX nr 7273) i z dnia 26 maja 2006 roku (V CSK 105/06, LEX nr 196366) Sąd Najwyższy wykluczył taką możliwość. Stanowisko odmienne zajął Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 4 października 2006 roku (II CSK 202/06, LEX nr 196513), które to stanowisko zostało potrzymane w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2007 roku (III CZP 58/07) zgodnie z którą podniesienie przez pozwanego zarzutu potrącenia przerywa bieg przedawnienia jego roszczenia do wysokości wierzytelności dochodzonej przez powoda. Od daty podjęcia tej uchwały przez Sąd Najwyższy pogląd tego Sądu w omawianej kwestii pozostaje jednorodny, czego potwierdzeniem jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2014 roku (IV CSK 82/14, LEX nr 1583512) w którym Sąd ten stwierdził, iż przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 kc następuje co do zasady w granicach żądania pozwu.

Poglądy orzecznictwa Sądu Najwyższego skłoniły Sąd Odwoławczy do konkluzji, iż o ile zgłoszenie przez powoda zarzutu potrącenia w sprawie VIII GC 844/13 przerwało bieg przedawnienia roszczenia powoda z tytułu nienależytego

wykonania przez pozwanego zobowiązania do kwoty 18.228,60 zł, to nie ponad tą kwotę. W rezultacie, skoro kwota dochodzona pozwem stanowi różnicę pomiędzy kwotą odszkodowania należną powodowi od pozwanego ustaloną przez biegłego sądowego w sprawie VIII GC 844/13 (22.639,10 zł) a kwotą która uległa umorzeniu na skutek dokonanego potrącenia (18.228,60 zł), to w tym zakresie do przerwy biegu przedawnienia nie doszło.

Rodziło to konieczność stwierdzenia, że odmienne wnioski wyciągnięte przez Sąd Rejonowy były błędne.

Uwzględnienie przez Sąd Okręgowy zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwanego, a co za tym idzie zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 118 kc powodowało zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I na mocy art. 386 § 1 kpc i oddalenie powództwa o zapłatę kwoty 4.410,50 zł wraz z odsetkami. W tej sytuacji odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji pozostawało zbędne, skoro uznanie już jednego z nich za zasadny skutkowało korektą orzeczenia w sposób żądany przez apelującego.

Konsekwencją zmiany orzeczenia w pkt. I była też konieczność zmiany zaskarżonego wyroku w pkt. III na mocy art. 98 kpc w zw. z art. 386 § 1 kpc.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na mocy art. 98 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.